

d ů v o d e c h :

Rozsudek uznává obžalovaného vinným krádeží kvalifikovanou na zločin podle § 171 I c) tr. zák., poněvadž dne 20. ledna 1930 »v čas požáru« obchodu K-ova odňal z držení a bez přivolení K-ova pro svůj prospěch cizí movitou věc v ceně 200 Kč. V důvodech rozsudku odvoláváno je se na úplné prý doznání se obžalovaného ke krádeži. V podstatě na podkladě tohoto doznání vzal soud za zjištěno, že obžalovaný ukradl plátno tak, jak mu to za vinu klade obžaloba, jež ho vinila, že odcizil plátno »při hašení požáru«. Než obžalovaný vylíčil případ v ten smysl, že, když bylo po ohni, zanechána byla velitelem hasičů u spáleniště hlídka, obžalovaný s jinými popíjel pak v hostinci do 1/4. hod. ranní, pak se šel podívat na spáleniště, kde mu prý hlídka řekla, že starý K. jim říkal, by si vzali, co je dobrého, a na to že si obžalovaný vzal kusy plátna, ležící na zemi. Podle toho, an požár vypukl dne 19. ledna, a podle samé obžaloby byl dosti brzy udušen, naskytují se závažné pochybnosti o správnosti rozsudkového předpokladu, že krádež byla spáchána »z hořícího obchodu« v čas požáru (jakožto nesnáze, která okradeného zvláště potkala). O tom, zda ještě později byla situace pro poškozeného taková, že by rovněž spadala pod pojem nesnáze okradeného zvláště potkavší, poněvadž v důsledcích zvláštních okolností případu bylo poškozenému znemožněno nebo stíženo svůj majetek chrániti (srv. Finger II, str. 430, Altmann I, str. 437, rozhod. býv. víd. zruš. s. Sb. čís. 4130), a zda si byl obžalovaný toho vědom, se rozsudek vůbec nevyslovuje. Bylo proto podle § 362 tr. ř. učiniti ono opatření.

Čís. 4209.

Násilím ve smyslu § 190 tr. zák. může býti i násilí (svázání nohou) vykonané na osobě bezvědomé, slouží-li k tomu, by osoba ta, kdyby včas nabyla vědomí, nebyla s to brániti loupežníkovi, by se věci nezmocnil a s ní se nevzdálil.

Spolupachatelství zločinu loupežného zabití.

Vzdálená spoluvina jest při zločinu loupežného zabití vyloučena.

Pokud nejde o zmatek čís. 6 § 344 tr. ř., nebyly-li dány k hlavní otázce na zločin loupežného zabití eventuální otázky na krádež a na vzdálené spolupomocnictví, a dodatková otázka (kontrolní), zda jest skutečně ublížení násilím spatřovati v tom, že pachatel svázal napadenému nohy, když již byl v bezvědomí.

Soud není oprávněn umožniti porotcům otázkou k tomu čelící kvalifikaci skutku, která je podle výsledků hlavního přelíčení nemožná.

(Rozh. ze dne 12. června 1931, Zm II 111/31.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnost obžalovaného do rozsudku krajského soudu trestního

v Brně jako soudu porotního ze dne 21. února 1931, pokud jím byl stěžovatel uznán vinným zločinem loupežného zabití podle §§ 140, 141 tr. zák., mimo jiné z těchto

d ů v o d ů:

Stížnosti nelze přisvědčiti, pokud, dovolávajíc se důvodu zmatečnosti čís. 6 § 344 tr. ř., pozastavuje se nad tím, že nebyly porotcům dány kromě otázek, stanovených poradou soudního dvoru, další otázky a to: 1. eventuální otázka na krádež; 2. eventuální otázka, zda (stěžovatel) Ferdinand Č. při činu, uvedeném v první hlavní otázce (t. j. při loupeži dávané za vinu spoluobžalovanému Maxmilianu T-ovi) spolupůsobil jen vzdáleným spolupomocnictvím; 3. dodatková otázka (kontrolní) v doslovu obhajobou navrženém, zda skutečné ublížení násilím jest spatřovati jen v tom, že obžalovaný Č. svázal Františku K-ému, když již byl v bezvědomí, ručníkem nohy. Tím, že nebyly dány otázky 1. a 2., nebyly porušeny předpisy §§ 318 až 323, přesněji předpis § 320 tr. ř. Stížnost je sice v právu, tvrdíc, že i právní kvalifikace stíhaného a souzeného činu jest úkolem a právem porotců, avšak přehlíží, že i porotci jsou vázáni zákonem, jemuž mají zjednatí platnost a průchod (§ 313 tr. ř.), a nesmějí podřaditi čin pod zákon, který se k němu při jeho správném použití nevztahuje. Proto není soud ani oprávněn, umožniti porotcům k tomu čelící otázkou takovou kvalifikaci činu, která je podle výsledků hlavního přelíčení nemožná, a povinnost, jejíž porušení působí podle §§ 320, 344 čís. 6 tr. ř. zmatečnost rozsudku, totiž povinnost umožniti porotcům a přiměti je k tomu, by uvažovali a se vyslovili o tom, zda jest souzený čin kvalifikovati jinak, než jej kvalifikuje obžaloba, nastává podle jasného doslovu § 320 tr. ř. pro porotní soudní dvůr jen, byly-li tvrzeny skutečnosti, podle nichž (předpokládajíc jejich pravdivost) by ten, kdo byl obžalován jako pachatel, měl se pokládati jen za spoluvinníka, anebo podle nichž by stíhaný čin spadal pod jiný zákon trestný, který není přísnější, než zákon uvedený v obžalobě. Ponechávána-li prozatím stranou případná zodpovědnost stěžovatele za násilí, vykonané spoluobžalovaným T-em z důvodu spolupachatelství, bylo by dáti porotcům eventuální otázku na zločin krádeže spáchané stěžovatelem, kdyby bylo tvrzeno, že stěžovatel uskutečňoval doznaný úmysl, odnítí z držení Františka K-ého bez jeho svolení pro svůj užitek jeho věci v jeho domě jsoucí, zmocniti se těchto cizích věcí movitých, bez jakéhokoliv (vlastního) ať fysického ať psychického násilí rázu uvedeného v § 190 tr. zák. O tom, co se dalo v osudné době mezi obžalovanými a K-ým, není zpráv než z úst obžalovaných. Obžalovaný T. usvědčuje stěžovatele v celém rozsahu obžaloby, proto lze učiniti podkladem úvah, zda tu bylo tvrzení onoho směru, výlučně výpověď stěžovatele. Ten pak udal při hlavním přelíčení, že skočil na výkřik T-ův »pojď sem, ty potvoro«, k T-ovi, otevřevšímu dveře budovy, překročil K-ého, který ležel hlavou mezi dveřmi, měl krev na hlavě a chrčel, že T. vtáhl K-ého dovnitř a řekl mu »honem, dones něco, svážeme ho«, že stěžovatel přinesl kazajku a ručník, a dal kazajku K-ému pod hlavu; že T. svázal K-ému ruce na zádech řemenem

a že stěžovatel k rozkazu T-ovu svázal K-ému, který byl v bezvědomí a vůbec se nehýbal, nohy ručníkem; pak že sebrali peníze a co jinak ukradli. Ani sám stěžovatel tudíž netvrdil, že se zdržel před zmocněním se cizích věcí movitých jakéhokoliv vlastního násilí proti držiteli věcí těch, naopak doznal výslovně, že svázal K-ému nohy, tedy porušil — jak předpokládá pojem násilí skutečným ublížením (nález č. 3069 sb. n. s.) — tělesnou nedotknutelnost K-ého jednáním, které směřovalo přímo proti jeho tělu. Pro předpoklad, že byl K. v době, kdy mu stěžovatel svázal nohy, již mrtev, a proto nezpůsobilým předmětem násilí, není ve spisech, nanejvýš v posudku znalců lékařů opory. Že byl v oné době podle stěžovatelova tvrzení bez vědomí, není na závadu, by svázání nohou nebylo podřadeno pod pojem násilí; vždyť loupežné násilí nemusí směřovati k tomu, by byl dán vůli olupované osoby směr jí nechtěný, nýbrž může naopak směřovati i k tomu, by nemohla vůbec vzniknouti neb alespoň nemohla býti uvedena ve skutek vůle olupované osoby zabrániti odnětí věci, a záležiti v tom, že se jím olupované osobě vnucuje stav nečinnosti po dobu, ve které se loupežník zmocní věci a se vzdálí i s věcí tou v bezpečí. Vhodným násilím po rozumu § 190 tr. zák. může proto býti i násilí vykonané na osobě bezvědomé, slouží-li k tomu, by osoba ta, kdyby včas nabyla vědomí, nebyla s to, brániti loupežníkovi, by se věci nezmocnil a s ní se nevzdálil. Namítá-li stížnost v této souvislosti, že účelem svázání nohou K-ého mohlo býti nanejvýš, by se stěžovatel zachoval v držení peněz K-ého, a že tudíž může jíti jen o případ kvalifikované krádeže podle § 179 tr. zák., stačí jí připomenouti, že se veškeré násilí, vykonané na K-ém, i svázání jeho nohou, stalo podle souhlasných v tom směru údajů obou obžalovaných před tím, než prohledali místnosti K-ého, pátrající po penězích a peněz se zmocnili. Než, nehledíc k tomu, že tu jest i vlastní násilí stěžovatelovo po rozumu § 190 tr. zák., odpovídá stěžovatel i podle své obhajoby alespoň za část násilí vykonaného spoluobžalovaným T-em z důvodu spolupachatelství, jímž se rozumí týmž úmyslem nesené, vědomé, třebaže náhodné spolupůsobení při samotném páčání zločinu, a pro které se nežádá ani předchozí úmluva spolupachatelů, ani stejnorodost, a s hlediska protiprávního účinku rovnocennost jejich jednání. Společiv se se spoluobžalovaným T-em, původně arciv jen ke krádeži na K-ém, přidruživ se však po začátečním hlídání mimo budovu k T-ovi, činícímu K-ému násilí uvnitř budovy, opatřiv k výzvě T-ově věci ke svázání K-ého a svázav sám nohy K-ého, jehož ruce a ústa (hlavu) svázal současně T., spolupůsobil stěžovatel podle vlastní obhajoby, jsa veden úmyslem odnítí cizí věci movité, vědomě při druhém úseku znásilnění K-ého, sloužícího účelu odnětí jeho věcí movitých, a zodpovídá proto i za dotčenou část násilí T-ova z důvodu spolupachatelství na loupeži. Nebylo tu ani tvrzení, poukazujícího k tomu, že jde ve stěžovatelově činu jen o krádež, ani tvrzení, poukazujícího k tomu, že nejde ve stěžovatelově činu o přímé pachatelství loupeže, nýbrž jen o spoluvinu na ní, takže tím, že nebyly dány otázky, uvedené pod č. 1 a č. 2, nebyl porušen předpis § 320 a nenastal zmatek § 344 čis. 6 tr. ř. Budiž ještě podotčeno, že vzdálená spoluvina, jak ji má na

mysli asi obhajoba podle doslovu průvodního návrhu ohledně druhé eventuální otázky, jest při zločinu loupežného zabití vyloučena, neboť zákon nemá (obdobně jako pro vraždu v § 137 tr. zák.) zvláštní ustanovení o potrestání osob, které, nespolutpůsobivše k usmrcení člověka, usmrceného při podnikání loupeže, jiným vzdálenějším způsobem k tomu přispěly.

Kontrolní otázku lze dáti porotcům podle poslední věty § 323 tr. ř. jen k tomu konci, by některá známka v zákoně uvedená a v otázku pojatá byla uvedena na skutečnou míru s ní se srovnávající. V souzeném případě směřovala snaha obhajoby k tomu, by do páté hlavní otázky pojatý zákonný znak »skutečným ublížením učiněného násilím« byl vyjádřen skutečnými poměry tomu odpovídajícími, a mělo se to státi podle návrhu obhajoby otázkou, zda jest skutečné ublížení násilím spatřovati jen v tom, že stěžovatel svázal Františku K-ému ručnícem nohy, když již byl v bezvědomí. Při tom obhajoba přehlíží, že v osmé otázce byla porotcům dána příležitost, by se vyslovili po stránce skutkové o tom, v čem záleželo násilí, spáchané stěžovatelem při loupeži; znělať otázka ta v ten smysl, zda stěžovatel při předsevzetí loupeže v páté hlavní otázce uvedené s Františkem K-ým, zasadiv mu ránu do hlavy, položiv ho hlavou dolů, svázav ho a zavázav mu hlavu kazajkou tak násilně jednal, že z toho nastala jeho smrt atd. Touto úpravou otázek byl zákonný znak »skutečného ublížení násilím«, uvedený v páté otázce, způsobem co nejpodrobnějším v osmé otázce rozveden ve skutkové prvky jemu odpovídající, ano vše, co mohlo býti podle stavu věci přičítáno stěžovateli skutkově jako »násilí učiněné skutečným ublížením«, tedy i svázání nohou, bylo v osmé otázce a mohl tedy býti kontrolní otázkou v tomto případě jen přivoděn zmatek do souboru otázek co do stránky skutkové. Nebylo proto vůbec zákonných předpokladů, by byla kontrolní otázka porotcům dána, to tím méně, ano, jak zdůrazněno, ve směru právním to, zda byly K-ému svázány nohy v době, kde byl podle stěžovatelova tvrzení v bezvědomí, není na závadu podřadění závadného jednání pod pojem násilí. Právě tato úvaha jest i nejpádnejším důvodem, že by, i kdyby porotní soudní dvůr byl porušil předpis druhé věty třetího odstavce § 323 tr. ř. tím, že dal porotcům kontrolní otázku nikoliv v doslovu, ve kterém ji žádal obhájce, a ve kterém by byla uplatňována obhajobu stěžovatelovu, nýbrž v doslovu značně širším a přizpůsobeném výpovědi spoluobžalovaného T-a, nemohl býti zmatek § 344 čís. 6 tr. ř. tím nastavší uplatněn ve prospěch obžalovaného podle předposlední věty § 344 tr. ř., ano jest nade vši pochybnost zřejmo, že nedání otázky obhájcem žádané, pokud se týče dání jí v jiné než v obhájcem žádané úpravě, nemohlo míti na rozhodnutí účinek obžalovanému škodlivý; neboť, stačila-li podle toho, co uvedeno, již skutečnost, že stěžovatel svázal Františku K-ému, když již byl v bezvědomí, ručnícem nohy, při správném výkladu zákona k naplnění zákonné známky loupeže, která jest v § 190 tr. zák. uvedena slovy »násilím« a »ublížení skutkem«, nebyla by ani kladná odpověď porotců na kontrolní otázku obhájcem žádanou bránila tomu, by nebyl stěžovatel uznán vinným zločinem loupeže.